

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: Gž.218/03

Brčko, 14.11.2003, godine

Apelacioni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Milorada Novkovića, kao predsjednika vijeća, Mirze Jusufovića i Ruže Gligorević, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja – protiv tuženog A. G. iz Ž., zastupanog po punomoćniku O. M., advokatu iz B., protiv tuženog – protivtužitelja S. O. dd S., Direkcija društva – S. zastupanog po punomoćniku H. D., radi povećanja rente, vrijednost spora 15.000,00 KM, odlučujući o žalbi tužitelja – protivtuženog na presudu Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj P.184/00- I od 29.05.2003. godine, na sjednici vijeća održanoj 14.11.2003. godine donio je slijedeće

R J E Š E N J E

Žalba tužitelja – protivtuženog se uvažava, presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj P.184/00-I od 29.05.2003. godine ukida i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj P.184/00-I od 29.05.2003. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja koji je glasio:

"Mijenja se presuda Općinskog suda u Županji broj P.120/91-V od 28.02.1991. godine, pa se tuženi S. O. dd S., D. d. obavezuje da tužitelju A. G. iz Ž., ulica..., na ime povećanja i isplate rente isplaćuje mjesečno iznos od 168,00 KM, počev od 17.08.2000. godine kao dana podnošenja tužbe, pa dok se okolnosti ne promijene, ili dok ovu presudu ne zamijeni druga presuda, te da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka, sve u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja."

Istom presudom usvojen je protivtužbeni zahtjev tuženog – protivtužitelja, koji je glasio:

"Tužitelju – protivtuženom A. G. iz Ž. ukida se renta u iznosu od 3.000,00 dinara dodijeljena presudom Općinskog suda u Županji broj P.120/91-V od 28.02.1991. godine, počev od dana podnošenja tužbe."

U pogledu troškova, odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove.

Protiv navedene presude žali se tužitelj – protivtuženi zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se žalba uvaži, prvostepena presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak ili da se pobijana presuda preinači i tužbeni zahtjev tužioca usvoji.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u granicama određenim članom 347 Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je tužbeni zahtjev tužioca odbijen iz nekoliko razloga. Prvi je što se povećanje rente ne može ostvariti zbog devalvacije bivšeg yu dinara i povećanja vrijednosti strane valute, odnosno inflacije. Slijedeći razlog je što prigovor tuženog u pogledu zastare potraživanja prvostepeni sud nalazi osnovanim, jer se radi o pravu koje u smislu člana 373 Zakona o obligacionim odnosima zastarijeva za 5 godina, računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja, poslije kojeg dužnik nije vršio davanja.

U prilog odluke o odbijanju tužbenog zahtjeva prvostepeni sud dalje ističe da navode tužitelja da zbog neotklonivih prepreka nije mogao podnijeti tužbu za povećanje rente, smatra paušalnim, jer je tužitelj imao mogućnost da tužbom traži izmjenu ranije odluke, što je učinio tek 2000. godine, kao i mogućnost tražiti prinudno izvršenje ranije presude u izvršnom postupku.

Pored svega, prvostepeni sud u obrazloženju dodaje još i da zahtjev tužitelja za izmjenu ranije odluke ne može smatrati opravdanim.

Što se tiče protivtužbenog zahtjeva tuženog prvostepeni sud isti usvaja sa obrazloženjem da su se promijenile okolnosti u odnosu na one koje su bile u vrijeme donošenja ranije odluke, jer se tužitelj-protivtuženi u međuvremenu prestao baviti zanimanjem RTV mehaničara na osnovu kojeg je ostvario pravo na rentu, njegova djeca su u međuvremenu postala punoljetna, a njegovo umanjeње opšte životne sposobnosti sada iznosi 20% (ranije 50%).

Iz navedenog slijedi da se prvostepeni sud bavio čitavim nizom aspekata neosnovanosti tužbenog zahtjeva. Međutim, ukoliko se zaista radi o zastari u smislu člana 373 Zakona o obligacionim odnosima, onda je sve pomenuto, što prvostepeni sud navodi u prilog odluke o odbijanju tužbenog zahtjeva, irelevantno i suvišno. Isto tako, ukoliko je zastarilo samo pravo iz koga proističu povremena potraživanja, onda je to u direktnoj vezi i sa onim što je predmet protivtužbenog zahtjeva. U tom slučaju, donošenje posebne odluke o ukidanju rente zbog izmjenjenih okolnosti gubi svaki smisao, jer bi to vodilo ukidanju nečega što više i ne postoji jer se već ugasio uslijed nevršenja tokom više od 5 godina.

Pitanje zastare se dakle pojavljuje kao ključno u ovoj pravnoj stvari. Međutim, iako se poziva i pravilno citira odredbu člana 373 Zakona o obligacionim odnosima (konstatujući da je riječ o pravu koje zastarijeva za 5 godina računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja poslije kojeg dužnik nije vršio davanje), prvostepeni sud uopšte ne daje nikakve razloge o tome koje je to najstarije neispunjeno potraživanje, zbog čega nije ispunjeno, niti kada je dospjelo to najstarije neispunjeno potraživanje. Upravo te činjenice su od odlučnog značaja za ocjenu osnovanosti istaknutog prigovora zastare jer rok od 5 godina od tada počinje teći.

Nedostatak razloga o tim činjenicama koje su od odlučnog značaja za ishod spora u cjelini, predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 336 stav 2 tačka 13 Zakona o parničnom postupku Federacije BiH, na koju i žalba ukazuje, a na koju drugostepeni sud u smislu člana 347 istog zakona pazi i po službenoj dužnosti. Zbog navedenog nedostatka, ne može se ispitati ni da li je u

konkretnom slučaju pravilno primijenjeno materijalno pravo, na koji žalbeni razlog je drugostepeni sud u smislu iste odredbe Zakona takođe dužan da pazi po službenoj dužnosti.

Stoga je žalbu tužitelja – protivtuženog valjalo uvažiti i prvostepenu presudu na osnovu člana 351 Zakona o parničnom postupku Federacije BiH ukinuti, te prvostepenom sudu vratiti na ponovno suđenje.

U toku ponovnog postupka prvostepeni sud će otkloniti navedene bitne povrede odredaba parničnog postupka i donijeti novu na zakonu zasnovanu odluku. U vezi sa odredbom člana 373 Zakona o obligacionim odnosima prvostepeni sud će posebno imati u vidu da ista reguliše pitanje zastarjelosti samog prava iz koga proističu povremena potraživanja. Pitanje zastarjelosti povremenih potraživanja regulisano je članom 372 istog zakona (povremena potraživanja zastarijevaju za 3 godine od dospelosti svakog pojedinog davanja).

Međutim, zastaru povremenih potraživanja treba razlikovati od zastarjelosti samog prava iz koga ona proističu i nemogućnosti podnošenja tužbe za povećanje dosuđene rente. Ako je zastarilo samo pravo na povremena potraživanja uslijed njegovog nevršenja dužem od 5 godina, nebitno je da li je tužitelj imao mogućnost da blagovremeno podnese tužbu za povećanje iznosa rente.

Takođe, prvostepeni sud će imati u vidu da, u slučaju da se radi o zastarjelosti samog prava iz koga proističu povremena potraživanja – mjesečna renta čije se povećanje tražilo, tužitelj kao povjerilac slijedom stava 2 člana 373 Zakona o obligacionim odnosima, nakon proteka roka zastare gubi pravo ne samo da zahtjeva buduća potraživanja (na kojima žalba tužitelja insistira), nego i ona koja su dospjela prije nastupanja zastare samog prava. Takva davanja se ne mogu ni prinudno ostvariti. Kako se zastarjelošću prava gasi obaveza dužnika u cjelini, prvostepeni sud će prilikom odlučivanja imati u vidu da bi u slučaju zastare bilo irelevantno da li je u međuvremenu došlo do izmjene okolnosti kojima se Općinski sud Županja rukovodio prilikom utvrđivanja prava na rentu i odlučivanja o njenoj visini presudom broj P.120/91-V.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
Milorad Novković